

Tuberkuloskampens centralisation

Labatt, Arvid Isak,

46 C e Br.

National Library
of Sweden

Med.
Tuberk.
(Prr.)

Tuberkuloskampens centralisation.

Av Arvid Labatt, överläkare vid Värmlands läns tuberkulossjukhus.

Tuberkulossjukdomens natur gör, att en massa former för dess bekämpande måste tillgripas, om mänskligheten någonsin skall förmå att besegra denna den svåraste bland folksjukdomar. Här i Sverige har tuberkulossjukhuset allt sedan dess första framträdande omkring år 1900 gällt som det kraftigaste vapnet mot sjukdomen. Sedermera ha tillkommit upplysnings- och understödsbyråer för tuberkulösa eller s. k. dispensärer, och under de allra sista åren hava på skilda håll upprättats barnhem för icke tuberkulösa barn från tuberkulösa hem, friluftsskolor, barnkolonier etc., alla institutioner åsyftande samma mål, tuberkulosens bekämpande, dels genom direkt vård av de tuberkulösa, dels genom förebyggande hos det uppväxande släktet av sjukdomens uppkomst.

Tuberkulosen hänger, som känt, intimt ihop med bostadsförhållandena och de hygieniska förhållandena i hemmen. Därför måste ett intimt samarbete förefinnas mellan dispensären, vilken avser att bekämpa tuberkulosen i hemmen genom att förbättra de hygieniska förhållandena därstädes, samt tuberkulossjukhuset, vilket har till uppgift att närmast taga hand om de sjuka. Dispensären tager även hand om de tuberkulösas anhöriga, dels genom att låta läkare undersöka dem, dels genom att bereda de tuberkulösas friska anhöriga, särskilt deras barn, tillfälle till stärkande vistelse vid barnkolonier, friluftsskolor etc., dels genom att rent av skilja de friska barnen från det tuberkulösa hemmet och låta dem under längre tider vistas vid barnhem. Dispensären är alltså den central, omkring vilken de övriga kampmedlen gruppera sig. På de orter, där hitintills dispensärer upprättats, hava dessa i de flesta fall arbetat fristående från varandra. Än har å en ort

1916.

av en därstädes arbetande tuberkulosförening inrättats en dispensär, än har en barnkoloni utskickats av en sådan förening, detta i de flesta fall utan läkarkontroll och utan hjälp av i dessa grenar av sjukvården skolade sköterskor, vilket uppenbarligen måste sägas innebära ett missförhållande, då de medel, som sammanskjutas för tuberkulosens bekämpande, måste för att åstadkomma verklig effekt handhavas av personer och institutioner, väl förfarna i tuberkuloskampens alla detaljer.

Enligt de principer för sjukvårdsarbetet, vilka tillämpas i Sverige, utgör varje län ett för sig avskilt sjukvårdsonråde med landstinget såsom den institution, vilken beviljar anslag till alla med sjukvården sammanhängande anstalter. Landstingen skulle kunna genom val av en överstyrelse eller s. k. dispensärnämnd inom varje län, i vilkens hand hela tuberkulosarbetet lägges, taga ett viktigt steg i riktning mot önskad planmässighet och centralisation i arbetet. Under denna styrelse skola alla de ovannämnda institutionerna underordnas. I nästan alla län finnes numera ett tuberkulossjukhus, vars chef sannolikt måste anses såsom den mest kompetente att handhava ledningen av det hela, och han bör naturligen vara självskriven medlem av den ovan nämnda dispensärnämnden. De tuberkulösa bliva sannolikt under någon längre eller kortare period av sitt liv vårdade å tuberkulossjukhuset, och sanatorieläkaren kommer därför i tillfälle att lära känna så gott som alla av befolkningen inom länet, vilka äro behäftade med tuberkulossjukdomen. Är sanatorieläkaren då samtidigt dispensärledare, får han genom de rapporter, som till honom ingivas från resp. dispensärer, en inblick i de sjukas hemliv och kan alltså lättare bedöma de åtgärder, vilka de sjuka böra underkastas.

I Värmlands län har sedan ett par år av landstinget varit tillsatt en dispensärnämnd, i vilkens hand tuberkulosarbetet i stor utsträckning vilat, och som nämndens sekreterare och ledare för samtliga under nämnden lydande dispensärer har stått tuberkulossjukhusets överläkare. Denna anordning har visat sig vara synnerligen lycklig, ty överläkaren har kunnat överblicka det hela, genom att de rapporter om hennens tillstånd, vilka till honom som dispensärledare ingivits från samtliga dispensärer, sammanställda med resultaten av undersökningarna å de sjuka, hava legat till grund för de åtgärder, som efter sjukhusvistelsen av dispensärerna hava

företagits med avseende å de sjuka och deras hem. Genom dispensärens försorg hava ansökningar för de sjuka ingivits till tuberkulossjukhuset, och efter de sjukas intagning å sjukhuset har, sedan dispensären från sjukhuset blivit underrättad, genom dispensärens försorg desinfektion av de sjukas bostäder företagits. En av Värmlands dispensärer har haft en barnkoloni utsänd om somrarna, och till denna koloni hava endast skickats barn uttagna bland de i dispensären inskrivna familjerna och utvalda med sakkunnig hand efter samråd mellan dispensärläkaren och dispensärsköterskan med hänsyn både till barnets hemförhållanden och barnets eget tillstånd.

Skulle den nu föreslagna anordningen vidtagas inom varje län och därmed de krafter, som samverka i kampen mot tuberkulosen, utnyttjas efter en enhetlig plan, vore första grunden lagd till den planmässiga organisation med genom lag stadgade former, vilken utgör en synnerligen viktig förutsättning för framgång i den stora och krävande sociala kamp, som striden mot tuberkulosen är.

